

بسم الله الرحمن الرحيم

راهکارهای مقابله با شبهات فرهنگی خانواده از منظر مقام معظم

رهبری (مدظله العالی)

آزاده محجوب^۱،

سیده مریم جوادی^۲،

مریم دربندی^۳،

منصوره قره باغی^۴

راهنما : لیلا همایون فرد^۵

^۱- طلبه سطح ۲ حوره حجت (عجل الله)

^۲- طلبه سطح ۲ حوره حجت (عجل الله)

^۳- طلبه سطح ۲ حوره حجت (عجل الله)

^۴- طلبه سطح ۲ حوره حجت (عجل الله)

^۵- طلبه و پژوهشگر سطح چهار ، جامعه الزهرا (سلام الله علیها) ،

homayoon.9013@gmail.com/sghl

چکیده

شبّهات فرهنگی به عنوان یک معضل مهم اجتماعی ، در جامعه فعلی رشد بسزایی داشته است . روند رو به رشد این نوع شبّهات در خانواده ها بسیار محرز و مخرب است ؛ چرا که خانواده همیشه در بین تمامی جوامع بشری به عنوان اساسی ترین نهاد اجتماعی و منشأ فرهنگ ها بوده است . در این مقاله به تأثیر شبّهات فرهنگی در نهاد خانواده پرداخته می شود و برخی از راهکارهای مقابله با شبّهات فرهنگی بیان می گردد. نتیجه به دست آمده اینکه؛ علیرغم حجمه های مختلف از ناحیه دشمنان اسلام ، رهبر معظم انقلاب اسلامی راهبردهای مقابله با این نوع جریانات را، تطبیق اسلام با مقتضیات زمان ، تبیین حقایق ، تقویت بینش دینی و سیاسی جامعه، استقامت و عدم انفعال در برابر دشمن می داند، که با به کارگیری این راهبردها می توان نظام خانواده و به بیان بهتر نظام جامعه را از گزند هجوم شبّه ها ایمن کرد.اطلاعات این پژوهش به صورت کتابخانه ای گردآوری شده است.

کلید واژه ها؛ خانواده ، شبّه، فرهنگ، مقام معظم رهبری(مدظله العالی)

در میان انواع هجوم های غیر نظامی دشمنان ، هجوم فرهنگی از همه آنها خطرناکتر و خسارت بارتر است، زیرا در این نوع حمله ، دشمن به صورت موزیانه و گاهاً نامحسوس در زیر ساخت های شخصیتی افراد نفوذ کرده ، باورها ، اعتقادات و افکار عمومی به ویژه افکار و اخلاق نسل جوان را منحرف و آلوده کرده ، ارزش ها و آرمان های مقدس دینی ، عزت و شرف مسلمانان را مورد هجوم قرار می دهد تا مسلمانان را هم رنگ و همسوی خود کرده و در نتیجه راه نفوذ و سلطه اش را هموار سازد..

مبارزه با شبهات فرهنگی از مصادیق بارز جهاد فرهنگی با دشمنان دین و آیین الهی در عصر حاضر است .بدیهی است وقتی مردم به ویژه جوانان کشور ما دشمن را خوب بشناسند و با پدیده منفور شبهات فرهنگی و اهداف آن آشنا شوند ، خود به خود شبهات فرهنگی را دفع کرده و جذب آن نخواهد شد و از ارزشهای انسانی ، اسلامی و ملی خود دفاع خواهد کرد.

در این مقاله از مباحث ذیل سخن به میان خواهد آمد؛

۱) مفهوم شبهه

۲) مفهوم فرهنگ

۳) مفهوم شبهات فرهنگی

۴) اهمیت خانواده در نظام اجتماعی

۵) تأثیر شبهات فرهنگی بر نظام خانواده

۶) عوامل پذیرش شبهات فرهنگی توسط افراد خانواده

۷) شبهه افکنی روش نوین مبارزه با نظام اسلامی

۸) وظایف عموم مردم و دولت در قبال فرهنگ ایرانی، اسلامی

۹) راهکارهای مقابله با شبهات فرهنگی

شُبَّهه» بر وزن فُعْلَه است. مصدر در این وزن بر رنگ مانند خُضْرَه به معنای سبزی، حُمْرَه به معنای سرخی، دُهمَه به معنای سیاهی شب و نیز بر واحدی از مقدار دلالت دارد؛ مانند لَقْمَه. اهل لغت آن را «التباس» معنا کرده‌اند^۱ که به نظر می‌رسد این معنا با توجه به اثر آن است؛ زیرا شبهه به مقداری از شباهت اطلاق می‌شود که به طور معمول سبب التباس و اشتباه می‌گردد. شبهه آن است که دو چیز در اثر مماثلت و مشابَهت از همدیگر تشخیص داده نشوند «و ما قَتَلُوهُ و ما صَلَبُوهُ و لکن شُبَّه لَهم^۲» عیسی را نکشتند و به دار نزدند لیکن کار بر آنها مشتبه شد به عبارتی دیگر شبهه یعنی هر اشکال، پرسش یا ابهامی که در برداشت‌ها، تحلیل‌ها، تصمیمات و رفتارهای مرتبط با سعادت فرد یا جامعه منشأ خطا و اشتباه در شناخت حق از باطل گردد. یا می‌توان گفت شبهه خود را شبهه به حق می‌نمایاند و راه شناخت حق از باطل را مشکل و افراد را دچار شک و تردید می‌کند. شبهه را برای این شبهه نامیدند که به حق شباهت دارد^۳. اما نور هدایت کننده دوستان خدا، در شبهات یقین است، و راهنمای آنان مسیر هدایت الهی است. اما دشمنان خدا، دعوت کننده شان در شبهات گمراهی است و راهنمای آنان کوری است^۴.

۱- محد بن مکرم (ابن منظور)؛ لسان العرب؛ ج ۱۳، ص ۵۰۳

۲- نساء/سوره ۲، آیه ۱۵۷.

۳- جزوه‌ی «شبهه‌شناسی و شیوه‌های علمی و اصولی مواجهه با آن»؛ آبان ۱۳۸۱؛ پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

۴- سید رضی، ترجمه محمد دشتی، نهج البلاغه، انتشارات شهاب الدین، قم، چاپ چهارم، ۱۳۸۶، خطبه ۳۸، ص ۶۳

: « و الذين معه اشداء على الكفار رحماء بينهم^۱ » ، پذیرش آن برایمان راحت می شود . با کفار سخت گیر، سخت ، معنایش این نیست که حتماً باید آن را آدمی به کلی پایمال کند و سرکوب کند ؛ یک وقت اقتضای سرکوبی دارد ، یک وقت اقتضای سرکوبی ندارد ؛ اما در همه حال باید در مقابل دشمن سرسخت بود . خاکریزان باید در مقابل دشمن نرم نباشد ؛ دشمن نتواند نفوذ کند ؛ نتواند تاثیر بگذارد ؛ این در مقابل دشمن . نقطه مقابل : « رحماء بينهم » با همدیگر مهربان باشیم ، رحیم باشیم ، نرم باشیم در مقابل هم . این دستور قرآن است . اگر دل‌هایمان را ظرف پذیرنده باران رحمت قرآن و باران هدایت قرآن قرار بدهیم ، اگر دل را به قرآن بسپاریم ، راحت می شود . اغراض شخصی ، مقاصد شخصی ، منافع مادی ، قدرت طلبی ، پول طلبی ، رفیق بازی ، این‌ها موجب نخواهد شد که انسان این توصیه قرآنی و هدایت قرآنی را فراموش کند ؛ از دست بدهد ؛ پشت سر بیندازد^۲.

۶) عدم انفعال در برابر دشمن

در مقابل دشمن ؛ استقامت ، ایستادگی مطلق ، از دشمن نترسیدن ، از دشمن حساب نبردن ، در مقابل دشمن به انفعال دچار نشدن . این خیلی مهم است که انسان در مقابل دشمن ، دچار انفعال نشود . تمام سعی امروز دنیای مادی مستکبر - یعنی همین دولت‌های استکباری که زمام مسائل اقتصاد و تسلیحات عالم و در موارد بسیاری ، فرهنگ خیلی از کشورها را هم در دست دارند - این است که هر جا مقاومتی هست ، آن را از طریق منفعل کردن خرد کنند . انفعال در مقابل دشمن غلط ترین کار و بزرگترین اشتباه است . دشمن را از لحاظ دشمنی ، باید به حساب آورد ؛ یعنی در مقابل او، او را حقیر نشمرد و در برابرش آماده بود و دفاع کرد؛ اما از دشمن نباید حساب برد ، نباید تحت تاثیر قرار گرفت و نباید در مقابلش منفعل شد^۳.

۱- آیه ۲۹ سوره فتح

۲- سید امیر ، پور فاضلی، دشمن شناسی ، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران، چاپ هشتم ، ۱۳۹۷ ص ۲۶۹

۳- سید امیر ، پور فاضلی، دشمن شناسی ، ص ۲۶۸

۷) تعقل و تفکر در نزد خدا

تعقل و تفکر در نزد خدا از جایگاه بسیار بلندی برخوردار است. در کتاب خدا، بارها انسان به تفکر دعوت شده است و بدترین جنبندگان نزد خدا کسانی معرفی شده‌اند که عقل خود را به کار نمیگیرند.^۱ بر این اساس، یک مبنای مهم برای بصیرت و مقابله با شبهات، تعقل است. امام علی علیه السلام از به خواب رفتن یا سبات عقل به خدا پناه می‌برد و می‌فرماید: «نعوذ بالله من سبات العقل و قبح الزلل»^۲؛ یعنی از خوابیدن عقل و زشتی لغزشها به خدا پناه می‌بریم. «راه مقابله با خوابیدن عقل، اندیشیدن و تفکر است. امام صادق علیه السلام به ما چنین می‌آموزد: «(فانّ التفكير حياة القلب البصير كما يشمي المستنير في الظلمات بالنور)^۳ بنابراین، همان‌گونه که با کمک نور در تاریکی‌ها راه می‌پیماییم، اندیشه نیز به منزله نور قلب یا عقل، ما را به بصیرت می‌رساند. به تبع قرآن و عترت، رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز بر جایگاه تعقل، تفکر و مکانت بلند عقل در اندیشه اسلامی تأکید فرموده و می‌فرماید: در اسلام، یکی از منابع حجت برای یافتن اصول و فروع دینی، عقل است. اصول اعتقادات را با عقل بایستی به دست آورد، در احکام فرعی هم، عقل یکی از حجت‌هاست.^۴

^۱ - انفال، ۲۲

^۲ - نهج البلاغه، ترجمه دشتی، خطبه ۲۲۴

^۳ - محمد بن الحسن، الحرالعالمی، وسایل الشیعه، ج ۶، ص ۱۷۰

^۴ - www.aftabir.com

نتیجه

بررسی بیانات رهبری در موضوع شبهات فرهنگی به ما نشان می دهد که خانواده در رأس همه ی مبانی اجتماع قرار دارد و جامعه اسلامی بدون بهره مندی کشور از نهاد خانواده سالم ، اصلاً امکان پیشرفت ندارد . بنابراین حمایت از بنیان خانواده امری ضروریست . و چون نظام خانواده در معرض خطر انواع تهاجم فرهنگی به ویژه شبهات دینی و مذهبی قرار گرفته، لذا با طراحی و اجرای راهکارهای علمی و عملی مقابله با شبهات فرهنگی در نظام جامعه ، بایستی هر چه بهتر و قاطعانه تر از گذشته در این راستا اقدام نمود چرا که یکی از مهم ترین و اصلی ترین موضوعات در عرصه کنونی ، هجمه های بی دریغ اعتقادی و دینی است . باتوجه به اینکه ابزارهای پیشرفته و فراگیر ، امکان بسیار خطرناکی در اختیار کانونهای ضد معنویت و ضد اخلاقی و در رأس آنها ضد انقلاب نهاده است و هم اکنون تهاجم روز افزون دشمنان به دل های پاک جوانان و نوجوانان و حتی نونهالان با بهره گیری از این ابزارها را به چشم خود می بینیم و با جان خود احساس می کنیم؛ دستگاههای مسئول حکومتی و همچنین مردم و خانواده ها ، در این باره وظایفی سنگین برعهده دارند که باید هوشمندانه و مدقانه و کاملاً مسئولانه صورت گیرد . و صد البته با توجه به اینکه این امر به معنی رفع مسئولیت از اشخاص و نهادهای دولتی نیست ، باید در دوره کنونی و پیش رو در این باره برنامه های کوتاه مدت و میان مدت جامعی تنظیم و اجرا شود.

پاسخگویی به شبهات با ادله عقلی و منطقی می تواند بهترین روش برای جلب اعتماد جوانان و نوجوانان به دین و مذهب باشد . همچنین رصد و مقابله هوشمندانه با این نوع تهاجم ، از دیگر رسالت های بنیادهای مسئول بوده است.

«و من الله التوفیق»

- (۱) قرآن
- (۲) ابن مکرّم، محمد، لسان العرب؛ ج ۱۳
- (۳) پور فاضلی، سید امیر، دشمن شناسی، انتشارات انقلاب اسلامی، تهران، چاپ هشتم ۱۳۹۷
- (۴) بیانات در اولین جلسه درس خارج فقه (۱۳۹۵/۶/۱۶)
- (۵) بیانات در دیدار مردم قم (۱۳۹۸ / ۱۰ / ۱۸)
- (۶) بیانات در اولین جلسه درس خارج فقه در سال تحصیلی جدید (۱۳۹۵/۶/۱۶)
- (۷) بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری (۱۳۸۹ / ۶ / ۲۵)
- (۸) بیانات در دیدار جمع کثیری از بسیجیان کشور (۱۳۸۸/۹/۴)
- (۹) بیانات در دیدار دانشجویان بسیجی طرح ولایت (۱۳۷۹/۶/۱۰)
- (۱۰) بیانات در دیدار با روحانیون و طلاب تشیع و تسنن کردستان (بیست و سوم اردیبهشت ۱۳۸۸)
- (۱۱) بیانات در اولین جلسه درس خارج فقه (۱۶ شهریور ۱۳۹۵)
- (۱۲) بیانات در حرم مطهر رضوی (۱۳۹۳/۱/۱)
- (۱۳) بیانات در دیدار اعضای دفتر رهبری و سپاه حفاظت ولی امر (۱۳۸۸ / ۵ / ۵)
- (۱۴) بیانات در اجتماع بزرگ مردم قم (۱۳۸۹/۷/۲۷)
- (۱۵) بیانات در دیدار اعضای هیئت دولت و مدیران اجرایی کشور (۱۳۸۶/۹/۴)
- (۱۶) بیانات در دیدار مسئولان صدا و سیما (۱۳۸۳/۱۱/۹)
- (۱۷) بیانات مقام معظم رهبری، ۶ فروردین ۱۳۸۱
- (۱۸) جعفری، محمدتقی، فرهنگ پیرو، فرهنگ پیشرو، موسسه تدوین و نشر آثار محمدتقی جعفری، ۱۳۸۶
- (۱۹) الحرالعاملی، محمد بن الحسن، وسائل الشیعه، ج ۶، ص ۱۷۰
- (۲۰) دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، تهران: موسسه انتشار و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۷۷، ج ۱۱
- (۲۱) سید رضی، ترجمه محمد دشتی، نهج البلاغه، انتشارات شهاب الدین، قم، چاپ چهارم، ۱۳۸۶
- (۲۲) رضایی آدریانی، محمد، شبهات شبکه های ماهواره ای، قم، ۱۳۹۳
- (۲۳) ساروخانی، باقر، درآمدی بر دائره المعارف علوم اجتماعی، ج ۱، تهران، نشر کیهان، ۱۳۷۵
- (۲۴) سومین نشست اندیشه های راهبردی اهمیت مسئله خانواده در کلام رهبر انقلاب (۱۴ دی ۱۳۹۰)
- (۲۵) طاهر زاده، اصغر، زن آن گونه که باید باشد، چاپ اول ۱۳۸۸، اصفهان، ص ۲۲۵

(۲۶) کوئن، بروس، مبانی جامعه‌شناسی، مترجم: غلام عباس توسلی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی و دانشگاه‌ها (سمت)، ۱۳۹۵

(۲۷) گروهی از نویسندگان، ره توشه، نشر رشید، چاپ اول، قم ۱۳۹۳

(۲۸) گروهی از پژوهشگران، ره توشه، دفتر تبلیغات اسلامی، قم، چاپ اول ۱۳۹۳

(۲۹) مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۶۷ و ۶۸، ترجمه موسوی همدانی، ج ۱، ص ۱۷۸

(۳۰) مصباح یزدی، محمد تقی، تهاجم فرهنگی

(۳۱) مطهری، مرتضی، یادداشت‌های شهید مطهری، تهران: صدرا، ۱۳۹۳، ج ۶،

(۳۲) مظفری، آیت، معیار حق و باطل، قم، انتشارات زمزم هدایت، چاپ اول ۱۳۹۲

(۳۳) معین، محمد، فرهنگ معین، تهران: زرین، ۱۳۸۶، ج ۳

(۳۴) www.aftabir.com

(۳۵) www.masjed.ir